

Regelbunden tillsyn i den fristående
grundskolan, grundsärskolan,
gymnasieskolan och gymnasiesär-
skolan Västerås Waldorfskola i
Västerås kommun
Beslut och rapport

Stiftelsen Västerås Waldorfskola
Regattagatan 39
723 48 VÄSTERÅS

2010-01-22
1 (4)
Dnr 44-2009:1624

Genomförd regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan Västerås Waldorfskola i Västerås kommun

Skolinspektionen har genomfört regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskola och gymnasiesärskolan Västerås Waldorfskola i Västerås kommun. Besök gjordes i skolan den 3-4 november 2009.

Vid regelbunden tillsyn tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn och ungdomar att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Den regelbundna tillsynen av fristående skolor ska, förutom att granska hur väl utbildningen uppfyller statens krav, klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och grundsärskola och vara berättigad till bidrag som gymnasieskola och gymnasiesärskola från barnens och elevernas hemkommuner.

Den regelbundna tillsynen behandlar tre områden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Tillsynen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn).

Av bilagd rapport framgår hur den regelbundna tillsynen genomförts samt de bedömningar som gjorts av Skolinspektionen.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 22 april 2010, ska Stiftelsen Västerås Waldorfskola, redovisa till Skolinspektionen, inspektionsavdelningen i Stockholm, vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Då ska också redovisas vilka åtgärder som vidtagits eller planeras för att höja kvaliteten inom angivna förbättringsområden. Skolinspektionen avser även att vid kommande tillsynstillfälle följa upp effekterna av den regelbundna tillsynen.

Skolinspektionens beslut med anledning av den regelbundna tillsynen

Bedömningarna av om verksamheten vid Västerås Waldorfskola uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet samt övriga författningar som gäller för en fristående skola.

Skolinspektionen bedömer att verksamheten i Västerås Waldorfskola i flera avseende uppfyller kraven på en utbildning som till art och nivå motsvarar den som ges i motsvarande kommunala skolformer.

Då Västerås Waldorfskola inte utfärdar några betyg i år 9 utan endast så kallade läsårsbrev, kan Skolinspektionen inte göra någon bedömning av elevernas kunskapsresultat. Skolinspektionen bedömer därför att Västerås Waldorfskola snarast måste ta fram uppgifter som styrker att eleverna får de kunskaper och färdigheter som skolan enligt författningarna ska förmedla. I år 12 ges slutbetyg och de slutbetyg som Skolinspektionen har tagit del av tyder på att eleverna i huvudsak får kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper som gymnasieskolan ska förmedla. Tillsynen visar emellertid att lärarna mer systematiskt behöver följa upp elevernas resultat i förhållande till styrdokumentens krav, avseende år 5, 9 och gymnasieskolans år 12. Skolinspektionen bedömer också att skolan behöver se över sina individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen så att de uppfyller författningarnas krav och blir det verktyg för elevernas lärande som lagstiftaren har avsett. Vid bedömningen av elevernas kunskaper bör Västerås Waldorfskola i större utsträckning utgå från målen i styrdokumentet och säkerställa att skolans slutbetyg och betygskatalog harmonierar med de bestämmelser som finns på området. Nationella kursprov måste genomföras i år 3, 5, 9 och i gymnasieskolan (år 10-12).

Tillsynen visar att eleverna har möjlighet till att utöva inflytande över både verksamheten i stort och sitt eget lärande. Såvitt Skolinspektionen kan bedöma sker en anpassning av undervisningen till elevernas skilda behov och förutsättningar. Särskilt stöd ges till elever i behov av detta, men skolan behöver försäkra sig om att särskilt stöd ges så tidigt att eleverna ges förutsättningar att nå målen för utbildningen. De åtgärdsprogram som upprättas måste utvecklas så att de uppfyller författningarnas krav.

Samtliga intervjuer och samtal tyder på att Västerås Waldorfskola erbjuder en lugn och trygg studiemiljö och att personalen bedriver ett aktivt värdegrundsarbete. Skolans plan mot kränkande behandling måste dock utvecklas så att den överensstämmer med de krav som ställs på en sådan plan.

Skolinspektionen bedömer att Västerås Waldorfskola behöver förbättra sitt kvalitetsarbete och hitta former för att kontinuerligt utvärdera skolans resultat på olika områden, identifiera utvecklingsåtgärder och arbetsprocesser för att nå en högre måluppfyllelse.

Skolan måste också utveckla sin kvalitetsredovisning så att den i större grad beskriver kvalitetsarbetet och i vilken utsträckning skolan når de nationella målen.

Slutligen har Skolinspektionen bedömt att skolan behöver säkerställa att det finns en fungerande studie- och yrkesvägledarfunktion och att skolledningens och personalens kunskaper om de bestämmelser som gäller för grundsärskolan och gymnasiesärskolan behöver förbättras.

Brister som måste åtgärdas

Följande områden inom Västerås Waldorfskolas verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Skolan kan inte redovisa att eleverna huvudsakligen når de kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svara mot de kunskaper som grundskolan ska förmedla (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolans individuella utvecklingsplaner uppfyller inte de krav som ställs på sådana planer (1 a kap. 8 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet samt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan genomför inte nationella kursprov i enlighet med författningskraven (2 kap. 8 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet jämfört med 7 kap. 5 § gymnasieförordningen).
- Skolans rutiner för betygssättning och förande av betygskatalog följer inte författningskraven (2 kap. 9 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet samt 7 kap. 1-13 §§ gymnasieförordningen).
- Skolans åtgärdsprogram uppfyller inte författningskraven (1 a kap. 5 a § samt 2 kap. 7 a § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet).
- Skolans årliga plan för arbete mot kränkande behandling uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (14 a kap. 8 § skollagen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3-5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m. m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Skolinspektionen bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Lärarna bör mer systematiskt följa upp elevernas kunskapsutveckling i förhållande till styrdokumentens krav i grundskolans årskurs 5 och 9 samt gymnasieskolans år 12.
- Skolan bör försäkra sig om att bedömningen av eleverna utgår från mål och kriterier i styrdokumentet.

- Skolan behöver försäkra sig om att särskilt stöd ges så tidigt att eleverna ges förutsättningar att nå målen för utbildningen
- Skolan behöver se över sin studie- och yrkesorientering så att eleverna får den vägledning i sina val inför framtiden som avses i läroplanerna och skollagen.
- Skolledningen behöver förbättra sina kunskaper om de bestämmelser som gäller för grundsärskolan och gymnasiesärskolan.
- Skolan behöver förbättra sitt kvalitetsarbete och hitta former för att kontinuerligt utvärdera verksamhetens resultat på olika områden, identifiera utvecklingsåtgärder och arbetsprocesser för att nå en högre måluppfyllelse.

På Skolinspektionens vägnar

Bertil Karlhager
Enhetschef

Anna Rydin
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Marie Wiberg-Svensson och Simon Jernelöw deltagit.

Bilaga
Rapport

Kopia till
Västerås kommun

Regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Västerås Waldorfskola och den fristående gymnasie- skolan Västerås Waldorfgymnasium

Grundskola årskurs 1-9

Grundsärskola årskurs 1-10

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Västerås Waldorfskola och Västerås Waldorfgymnasium och besökt skolan 3-4 november 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen. Detta är Skolinspektionens andra tillsyn av skolan sedan den startade sin verksamhet läsåret 1986/87. Den senaste tillsynen av skolan gjordes den 25 november 1997 (Dnr 96:2083). I beslutet konstaterade Skolverket att skolan alljämt uppfyllde kraven för godkännande och rätt till bidrag.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn).

Tillsynen av fristående grundskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Huvudmannen har ansvar för att de brister som lyfts fram i rapporten åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av tillsynen vid nästkommande regelbundna tillsyn.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolinspektionen, dels den information som samlats in under besöket. I skolan intervjuades representanter från ledningsgruppen, ett urval av lärare, elever samt skolsköterskan och företrädare för huvudmannen. Skolinspektionen besökte även lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen. Annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

Huvudmannen för Västerås Waldorfskola har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Västerås kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Kommunen uppger att de regelbundet utövar sin rätt till insyn i Västerås Waldorfskola genom ett eget tillsynsförfarande.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Västerås Waldorfskola

Skolan	Antal elever
Grundskola	62
Gymnasieskola	17

Källa: Skolans egna uppgifter i samband med tillsynen hösten 2009.

Regeringen godkände Västerås Waldorfskola som en fristående grundskola för årskurserna 1-9 genom beslut den 12 december 1989. Vidare godkände regeringen Västerås Waldorfskola som en fristående gymnasieskola genom beslut den 24 maj 1995 (Dnr U95/1835/GV). Skolverket har efter detta gett tillstånd och beviljat bidrag till fristående förskoleklass i anslutning till skolan genom beslut den 13 april 2000 (Dnr 99:2626), som fristående grundsärskola genom beslut den 26 november 2001 (Dnr 43-2001:1786), och som fristående gymnasiesärskola genom beslut den 21 december 2001, (Dnr 44-2001:1570). Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna provning och utfärda betyg för skolans egna gymnasieelever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Skolans inriktning är allmän.

Huvudman för skolan är stiftelsen Västerås Waldorfskola med organisationsnummer 878001-7110.

Verksamheten vid Västerås Waldorfskola startade läsåret 1986/87 och omfattar grundskolans årskurser 1-9 och gymnasiets årskurs 1-3. Västerås Waldorfskola följer Waldorffederationens läroplan "En väg till frihet" som innehåller målbeskrivningar för alla de ämnen som utbildningen inom Waldorfskolan omfattar. Läroplanen bedöms av Skolinspektionen motsvara målen i de nationella kursplanerna. Skolan betraktar utbildningen som tolvårig varför grundskolan fortsättningsvis i rapporten kommer att benämnas år 1-9 och gymnasieskolan år 10-12.

Skolan hade vid tillsynsbesöket 79 elever. De flesta eleverna är folkbokförda i Västerås kommun, men skolan har även elever från närliggande kommuner.

Västerås Waldorfskola är belägen i rymliga lokaler i östra Västerås.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar och bedömning:

Läroplanen föreskriver att skolan ska ansvara för att eleverna når de uppställda målen i grundskolan. De nationella kursplanerna anger mål som eleverna minst ska ha uppnått i slutet av det femte respektive nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska/svenska som andraspråk anges från och med höstterminen 2008 de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret. En fristående skola ska enligt 9 kap. 2 § skollagen ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot dessa kunskaper. Västerås Waldorfskola anger att de använder sig av Waldorfskolefederationens "En väg till frihet" som ett av sina styrdokument. Denna skrift innehåller av Skolinspektionen godkända kursplaner, som om de följs bedöms ge eleverna kunskaper som till art och nivå motsvarar de som ges inom det offentliga skolväsendet. Skolan har genomfört de nationella ämnesproven i årskurs 3, 5 och 9. Resultaten varierar och de förhållandevis låga resultaten på proven i årskurs 5 förklarar skolan med att i Waldorfskolans kursplaner har eleverna ännu inte nått de kunskaper som nationella ämnesproven i årskurs 5 avser att pröva. I årskurs 9 föreligger en bättre överensstämmelse mellan de nationella målen och målen i Waldorfskolans kursplaner varför resultaten är bättre i årskurs 9. Några sammanställningar av resultaten i de nationella ämnesproven finns inte redovisade i skolans kvalitetsredovisning.

I Västerås Waldorfskola år 1-9 ges inga betyg utan istället får eleverna läsårsbrev. Dessa syftar till att ge elever och föräldrar en uppfattning om elevens kunskapsutveckling. Dessa läsårsbrev saknar emellertid i många fall koppling till nationella mål eller Waldorfskolefederationens läroplan "En väg till frihet". Skolan saknar också en övergripande skriftlig sammanställning av skolans uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat varför Skolinspektionen inte heller kan bedöma i vilken utsträckning skolan som helhet ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper som de nationella kursplanerna anger. Skolan måste därför snarast ta fram uppgifter som styrker att skolans elever i grundskolan når de kunskaper och färdigheter som skolan enligt författningarna är skyldig att förmedla.

I Västerås Waldorfskola år 10-12 ges skriftliga så kallade avgångsbrev samt slutbetyg till samtliga elever. De slutbetyg som Skolinspektionen har tagit del av tyder på att eleverna

i huvudsak får kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper som gymnasieskolan ska förmedla. Några resultat från de nationella fastställda proven för gymnasieskola som ska genomföras finns inte då skolan inte har genomfört sådana prov.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Gymnasieskola		X

Motivering

För varje ämne finns en kursplan som dels anger vilka kunskaper som skolans undervisning ska sträva efter att alla elever utvecklar, dels fastställer de mål som eleverna minst ska ha nått i slutet av årskurserna 5 och 9. För ämnena svenska, svenska som andraspråk samt matematik anges från och med höstterminen 2008 även de mål som eleverna ska ha nått i slutet av det tredje skolåret. En fristående skola ska enligt 9 kap. 2 § skollagen ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot dessa kunskaper. Motsvarande bestämmelse för en fristående gymnasieskola finns i 9 kap. 8 § skollagen. Skolan använder sig av Waldorfskolofederationens "En väg till frihet" som bland annat innehåller av Skolinspektionen godkända kursplaner med avstämningspunkter i år 5 och 9 samt år gymnasieskolans 12.

I Västerås Waldorfskola följs elevernas kunskapsutveckling upp kontinuerligt både genom samtal med lärarna och i de så kallade läsårsbrev som skolan upprättar varje år. Läsårsbreven saknar emellertid i många fall en tydlig koppling till nationella mål eller de mål som anges i "En väg till frihet". Vidare har skolan åldersblandade klasser med upp till tre årsgrupper i samma klass. Eleverna i dessa klasser arbetar i stort med samma stoff och samma metoder oavsett årsgrupp men krav och svårighetsgrader varierar. På detta sätt blir det otydligt för både lärare och elever i vilken utsträckning eleverna verkligen har nått målen för år 5 och 9 respektive gymnasieskolans år 12.

Skolinspektionen bedömer att lärarna i Västerås Waldorfskola mer systematiskt bör följa upp elevernas resultat i förhållande till styrdokumentens krav i grundskolans årskurs 5 och 9 samt gymnasieskolans årskurs 12. Denna uppföljning ska omfatta samtliga de ämnen som eleverna får undervisning i. Se även nedan, 1.3.2.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X

Motivering

Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelserna i 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ändrats på så sätt att den skriftliga individuella utvecklingsplan som ska upprättas inte enbart ska vara framåtsyftande. Den ska även innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne som eleven får undervisning i. Dessa omdömen får vara betygsliknande men bör anpassas till elevens ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Denna bestämmelse gäller enligt 1 a kap. 8 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet även för fristående grundskolor. Bestämmelserna om individuella utvecklingsplaner innebär att den individuella utvecklingsplanen för en elev både ska innehålla skriftliga omdömen om elevens kunskaper i varje ämne och varje årskurs men också vara framåtsyftande och sammanfatta de åtgärder som behövs för att eleven ska nå målen.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av skolans individuella utvecklingsplaner och kan konstatera att de inte uppfyller författningarnas krav på individuella utvecklingsplaner innehållande skriftliga omdömen. De skriftliga omdömena är otydliga och relaterar inte till de mål som gäller för utbildningen. Den framåtsyftande delen av den individuella utvecklingsplanen är inte heller tydligt kopplad vare sig till de skriftliga omdömena eller till de mål som eleverna ska nå under sin utbildning.

Skolinspektionen bedömer att Västerås Waldorfskola måste utveckla sina individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen så att de uppfyller författningarnas krav och blir det verktyg för elevernas lärande som lagstiftaren avsett.

6 (19)

1.2.4 Varje elev ges regelbundet samtal där man med en studieplanering som grund ger en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	X	

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola		X

Motivering

Nationella ämnesprov ska enligt 7 kap. 10 § grundskoleförordningen användas i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 3 och i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik i slutet av årskurs 5 och 9 för att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i ämnet.

Enligt 7 kap. 5 § gymnasieförordningen ska nationella kursprov i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik användas under gymnasietiden för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Enligt 1 a kap 6 § samt 2 kap 9 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet omfattas även fristående skolor av kravet på att genomföra nationella ämnesprov och kursprov.

Tillsynen visar att Västerås Waldorfskola genomför nationella ämnesprov i år 3, 5 och 9. Resultaten från proven utgör en del i bedömningen av elevernas kunskapsutveckling. Skolan anger att de mål som eleverna i år 5 ska ha uppnått enlighet med "En väg till frihet" i ämnet matematik inte överensstämmer med lägstanivån i de nationella ämnesproven i matematik för årskurs 5. Enligt skolan är dock kunskapsnivåerna i Waldorfskolefederationens styrdokument överensstämmande med de nationella kursplanerna i årskurs 9 gällande matematik.

I Västerås Waldorfskola genomförs i år 10–12 inga nationella kursprov trots att fristående skolor enligt gymnasieförordningen ska använda sig av sådana prov vid betygssättning.

Skolinspektionen bedömer att Västerås Waldorfskola måste genomföra de na-

tionella kursproven i enlighet med bestämmelserna i förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet liksom gymnasieförordningen.

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Gymnasieskola		X

Motivering

De nationella kursplanerna för både grundskolan och gymnasieskolan anger mål som eleverna minst ska ha uppnått i slutet av tredje, femte och nionde skolaråret samt vid slutet varje kurs i gymnasieskolan. En fristående skola ska enligt skollagen ge kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot dessa mål. I Waldorfskolofederationens "En väg till frihet" finns mål som eleverna i Västerås Waldorfskola ska ha uppnått i slutet av år 5, 9 och gymnasieskolans år 12.

Västerås Waldorfskola har inget medgivande att sätta betyg på grundskolenivå i enlighet med vad som gäller för det offentliga skolväsendet. Likväl måste skolan bedöma i vad mån eleverna i slutet av det femte respektive nionde året minst har uppnått målen i utbildningens samtliga ämnen. Då vare sig elevernas individuella utvecklingsplaner, skriftliga omdömen eller läsårsbrev har en tydlig koppling till de nationella målen eller till "En väg till frihet" gör Skolinspektionen den bedömningen att lärarna i större utsträckning bör utgå från styrdokumentet.

I Västerås Waldorfskola år 10–12 i gymnasieskolan ges både så kallade avgångsbrev och slutbetyg i slutet av år 12. Även dessa avgångsbrev saknar tydlig koppling till målen i styrdokumentet, både de nationella och "En väg till frihet". Vidare framgår vid en jämförelse mellan ett urval avgångsbrev och slutbetyg att överensstämmelsen mellan dessa är otydlig.

Skolinspektionen bedömer att Västerås Waldorfskola i större utsträckning bör försäkra sig om att bedömningen av eleverna utgår från styrdokumentet.

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola		X

Motivering
I 2 kap. 9 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet anges att eleverna i en fristående gymnasieskola ska få betyg eller bevis över utbildningen i enlighet med bestämmelserna i gymnasieförordningen. Waldorfskolor får i stället för betyg utfärda ett intyg över utbildningen. Västerås Waldorfskola väljer dock att utfärda avgångsbetyg för sina elever och måste därmed följa de bestämmelser som gäller för betyg i gymnasieskolan. Betyg ska enligt gymnasieförordningen sättas på varje avslutad kurs och på projektarbete. Elever ska få ett slutbetyg efter det att de gått igenom ett nationellt program eller motsvarande i en fristående gymnasieskola. Enligt bestämmelserna i gymnasieförordningen ska betygen för samtliga elever föras i en betygskatalog. I samtal med lärarna och elever framkommer att det är otydligt när kurser avslutas. Vidare framkommer att betyg inte alltid sätts i anslutning till avslutad kurs. Skolinspektionen har tagit del av skolans betygskatalog och kan konstatera att den inte uppfyller de krav som ställs på en betygskatalog. I betygskatalogen saknas anteckningar om att betyg inte har satts, skolid, elevernas personnummer samt datum. Inte heller eleverna slutbetyg uppfyller kraven på hur slutbetyg ska vara utformade då de saknar kurskoder för lokala kurser, bilagor över lokala kurser, klassbeteckning samt benämningen på elevens projektarbete. Skolinspektionen bedömer att Västerås Waldorfgymnasium tydligare måste fastställa kursernas längd och sätta betyg efter avslutad kurs. Vidare måste skolan upprätta slutbetyg och en betygskatalog som följer de bestämmelser som gäller för betygssättande gymnasieskolor. Se vidare Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2007:42) Skolinspektionen vill i detta sammanhang understryka att läsårsbrev inte är ett betygsdokument och kan inte heller "översättas" till ett sådant. Elever från skolor som inte sätter betyg ska tas in till gymnasiet på den fria kvoten.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens strävansmål, programmålen och kursplanernas mål anger inriktningen för skolans utbildning.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

1.4.2 Eleverna har inflytande över hur deras utbildning utformas och ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna och med det omgivande samhället för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

1.4.5 Undervisningen är allsidig och saklig.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Gymnasieskola	X	

Motivering

En fristående skola ska enligt 9 kap. 2 § skollagen ge kunskaper som motsvarar de som fastställs i nationella utbildningsmål. Motsvarande bestämmelse för fristående gymnasieskolor återfinns i 9 kap. 8 § skollagen. Att en skola har system för att följa den enskilde elevens kunskapsutveckling i alla ämnen är viktigt då sådana rutiner bland annat ska indikera om en elev har behov av särskilda stödinsatser.

I samtal med lärarna uppger dessa att eleverna får särskilt stöd vid behov. Det framkommer dock att skolans pedagogik som delvis innebär att eleverna ska utvecklas i sin egen takt har lett till att särskilt stöd satts in sent under elevers utbildning. Skolinspektionen vill därför betona vikten av att systematiskt följa upp eleverna i förhållande till de nationella målen eller "En väg till frihet", se vidare ovan 1.2.1 och 1.2.3.

Skolinspektionen bedömer att Västerås Waldorfskola behöver se över sina rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd så att adekvat sådant stöd ges i tillräcklig omfattning.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Gymnasieskola		X

Motivering
Enligt 1 a kap. 5 a § och 2 kap. 7a § förordningen för fristående skolor ska rektorn, om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolinspektionen har tagit del av ett urval av åtgärdsprogram från Västerås Waldorfskola och kan konstatera att de inte tar sin utgångspunkt i elevens behov. De anger inte heller med tydlighet hur skolan ska tillgodose dessa behov. Mål och åtgärder saknar tydlig koppling till målen i styrdokumentet. Skolinspektionen bedömer att skolan måste utveckla sina åtgärdsprogram så att de överensstämmer med de krav som ställs på sådana program.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

12 (19)

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Gymnasieskola		X

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Västerås Waldorfskola har inte upprättat någon plan mot kränkande behandling i enlighet med skollagens krav. Istället har Skolinspektionen tagit del av skolans mobbningsplan, policy mot kränkande särbehandling samt andra handlingsplaner av betydelse för skolans arbete med normer och värden. Skolinspektionen kan konstatera att handlingsplanerna och policyn inte omfattar några verksamhetsspecifika åtgärder/insatser som skolan ska vidta utifrån en kartläggning av nuläget på skolan. Planerna och policyn saknar också en tydlig ansvarsfördelning mellan rektorn och övrig personal samt rutiner för dokumentation av ärenden gällande kränkande behandling. Elever har inte varit delaktiga i planens upprättande.

Skolinspektionen bedömer att Västerås Waldorfskola måste upprätta en plan för skolans arbete mot kränkande behandling som överensstämmer med de krav som ställs i styrdokumentet. Se också Skolverkets Allmänna Råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Skolan tar emot elever enligt bestämmelserna, det vill säga skolan är öppen för alla och urvalet sker efter grunder som är förenliga med de allmänna målen och värdegrunden.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.1.2 Varje elev erbjuds en undervisningstid som motsvarar den garanterade undervisningstiden och ges förutsättningar att nå målen i respektive ämne. Den erbjudna undervisningstiden kan redovisas.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.1.3 Skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.1.4 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	Ej relevant	Ej relevant
Gymnasieskola	Ej relevant	Ej relevant

3.1.5 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola		X

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. samt läroplanen för de frivilliga skolformerna framgår att studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och därvid särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionshinder samt vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser. Detta gäller också fristående skolor i enlighet med 9 kap. 2 och 8 §§ skollagen.

I Västerås Waldorfskola är rektorn också studie- och yrkesvägledare för år 1-9 och en av skolans lärare fungerar som studie- och yrkesvägledare för år 10-12. I samtal med eleverna på skolan framkommer att de bedömer studie- och yrkesorienteringen som bristfällig och de uppfattar att det inte finns någon egentlig studie- och yrkesvägledare på skolan. Information om gymnasieval och möjligheter efter gymnasiet får eleverna främst på gymnasiemässor och genom studier av hemsidor. Rektorn uppger emellertid att eleverna ges viss personlig rådgivning i december-januari inför eventuella val till gymnasiet och högskola.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se över sin studie- och yrkesorientering så att eleverna får den vägledning i sina val inför framtiden som avses i läroplanerna och skollagen.

3.1.6 Skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	X	

3.1.7 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.3 Rektorns ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Gymnasieskola		X

Motivering

Enligt 1 a kap. 4 § samt 2 kap. 4 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet ska det för ledningen av utbildningen finnas en rektor. Som rektor får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt. Enligt läroplanerna ska rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan ha det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ska också ha ansvaret för skolans resultat och att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

I Västerås Waldorfskola fördelas skolledarrollen mellan ledamöterna i kollegiet. För närvarande uppbärs rektorsrollen av en lärare från år 1–9 och positionen som biträdande rektor innehas av en av skolans lärare i år 10–12. Båda rektorerna bedöms vara förtrogna med den verksamhet som pågår i skolan. Tillsynen visar dock att både skolledning och övrig personal har bristande kun-

16 (19)

skaper om de bestämmelser som gäller för särskola och gymnasiesärskola. Det är otydligt för både rektorer, lärare och elever vilka kursplaner skolans särskolelever läser efter och vilka möjligheter gymnasiesärskoleeleverna har att få betyg i de ämnen som undervisas i år 10–12.

Skolinspektionen bedömer att rektorerna är förtrogna med verksamheten i stort men att kunskapen om de bestämmelser som gäller för grundsärskola och gymnasiesärskola behöver förbättras.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet, samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måloppfyllelsen.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Gymnasieskola		X

Motivering

Kvalitetsarbetet syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måloppfyllelse och att vidta lämpliga åtgärder. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m, liksom läroplanen för de frivilliga skolformerna, framgår bl.a. följande: Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvär-

deras och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår av läroplanerna att rektorn har ansvaret för skolans resultat.

I Västerås Waldorfskola diskuteras verksamheten framför allt under torsdagskonferenserna. Lärarna utvärderar vid dessa tillfällen sin egen verksamhet men övergripande sker inga utvärderingar av skolans kunskapsresultat eller arbetet med normer och värden. Skolan har inte identifierat några mätetal för att utvärdera i vilken utsträckning eleverna når de nationella målen eller målen i "En väg till frihet".

Skolinspektionen bedömer att Västerås Waldorfskola behöver förbättra sitt kvalitetsarbete och hitta former för att kontinuerligt utvärdera skolans resultat på olika områden, identifiera utvecklingsåtgärder och arbetsprocesser för att nå en högre måluppfyllelse.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Gymnasieskola		X

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja skolans kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Enligt förordningen ska en skolas kvalitetsredovisning innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska även uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas.

Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen har tagit del av Västerås Waldorfskolas kvalitetsredovisning för läsåret 2008/2009. Redovisningen innehåller en beskrivning av skolans organisation, ordningsregler och ett flertal av skolans handlingsplaner samt ett fåtal mål för innevarande läsår. Det saknas dock uppföljningar och utvärderingar av skolans arbete med kunskaper och normer och värden och i vilken utsträckning målen för utbildningen har uppfyllts. Det framkommer också att elever i begränsad utsträckning har deltagit i kvalitetsredovisningens utarbetande.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste åtgärda sin kvalitetsredovisning så att den uppfyller de krav som ställs på en sådan redovisning. Se även Skolverkets Allmänna Råd om kvalitetsredovisning.

3.5 Huvudmannaskap och tillstånd

Bedömningspunkter

3.5.1 Skolan drivs av den huvudman som innehar tillståndet.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.5.2 Skolan bedriver huvuddelen av undervisningen med hjälp av lärare som är anställda av skolan.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.5.3 Utbildningen sker inom ramen för skolans tillstånd.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.6 Stabilitet

Bedömningspunkter

3.6.1 Skolan har ett stabilt elevunderlag.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

3.6.2 Skolan har en stabil ekonomi.

	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Gymnasieskola	X	

Stockholm den 22 januari 2010

Anna Rydin

Marie Wiberg-Svensson